

Posudek oponenta diplomové práce

Název práce: Rodičovský pohled na odcházení jejich adolescentních dětí z církve

Autor práce: Kristýna Straková

Studijní obor: Pedagogika volného času

Posudek vypracoval: Mag. Tomáš C. Havel, Dr. theol.

Datum: 19. 8. 2020

Problematika klesajícího zájmu o církev a odchod z ní především u lidí v období dospívání si zaslouží pozornost a systematictější reflexi. Pohled rodičů na tuto problematiku je důležitým hlediskem v daném kontextu. Z tohoto důvodu má téma práce svou aktuálnost.

Základní výzkumnou otázku práce formuluje autorka následovně: „Jak prožívají rodiče odchod svých adolescentních dětí z církve.“ (s. 5) K analýze dat z polostrukturovaných rozhovorů studentka užívá interpretativní fenomenologickou analýzu.

V teoretické části (s. 6-27) se autorka věnuje otázce víry (kap. 1), situaci věřících rodin v současné české společnosti z hlediska sociologie (kap. 2), představuje situaci římskokatolické církve ve společnosti (kap. 3), pojmenovává vztah církve k problémům věřících rodin (kap. 4) a konečně se zabývá také charakteristikou adolescence (kap. 5).

Žádoucí by bylo, kdyby studentka na řadě míst uváděla přímo odkazy na zdroje nebo přímé citace (s. 9, 10, 11, 12, 13, 20, 24, 25, 36). Ty v práci nenajdeme (nakolik jsem práci pozorně četl) vůbec. Jindy by bylo vhodné k tvrzením doplnit i jejich zdůvodnění (s. 9, 13, 20, 27).

Otázkou také je, zda např. webové stránky Evy Labusové (s. 15) nebo některá popularizující literatura jsou relevantním zdrojem pro bakalářskou práci. Určitá míra neschopnosti rozlišovat odborné zdroje, na které se studentka odvolává, pak vede k formulacím jako: „Macek, Tyrlik a Erikson mají stejné názory na utváření identity v adolescenci.“ (s. 20)

Pro praktickou část práce bych se přimlouval, kdyby z teoretických kapitol vzešla rámcová kritéria nebo se autorka pokusila o shrnutí dané problematiky. Teoretická část práce by tak získala přehlednost a gradaci. Konečně by z ní mohly vzejít témata pro přípravu otázek polostrukturovaného rozhovoru. Není totiž jasné, zda např. závěr první kapitoly, je v jistém smyslu již závěrem šetření nebo hypotézou – tu by pak bylo vhodné doložit nebo vyvrátit – se kterou studentka pracuje: „Adolescenti mohou odcházet ze společenství církve z mnoha důvodů. Jedním z nich je neporozumění obsahu víry, které vzniká nedostatečným objasňováním ze strany těch, kteří jsou zodpovědní, nebo vlašným přístupem rodičů a vychovatelů k tradici církve, což rovněž utváří život křesťana. Dalším důvodem může být zranění, jež se jim stalo ať už v církvi nebo ve věřící rodině.“ (s. 8)

V praktické části (s. 28-37) studentka představuje metodologii výzkumu (kap. 6), která by si však zasloužila širší představení. Např. se nabízí otázka, proč autorka více nepředstaví metodu IPA, kterou zamýšlí uplatnit. Pozornost pak praktická část práce věnuje především vyhodnocení rozhovorů (kap. 7 a 8) a jejich diskuzi (kap. 9).

Nakolik IPA hledá zkušenosti respondentů v subjektivní podobě, tak, jak si sami utvářejí a konstruují realitu a jaký jí oni sami dávají smysl a význam, je úkolem výzkumníka rekonstruovat mimo jiné vlastní interpretaci výpovědí respondentů. S tím souvisí, že součástí IPA je nutně také reflexe zkušenosti výzkumníka, který se snaží svůj „subjektivní“ vklad co nejvíce reflektovat a zvědomovat a tím zvyšovat efektivitu a validitu výzkumu. Výzkumníkovy zkušenosti se tak stávají nedílnou součástí výzkumu a jsou předpokladem pro analytickou práci. (Srov. Gulová, L. – Šíp, R. (eds.) *Výzkumné metody v pedagogické praxi*. Praha: Grada 2013, 105-107.) Z nich nám však studentka neodhaluje nic, což je pro relevanci vyhodnocení výzkumu škoda.

K vlastním rozhovorům a jejich analýze nemám zásadnějších námitek, snad jen, že je škoda, že se studentka v některých místech nedoptávala a rozhovor tak zůstal strukturovaný.

Když studentka v závěru (s. 38) uvádí mimo jiné, že „věřící rodiče mohou čerpat ze své vlastní víry, stále se mohou za své adolescentní dítě modlit a věřit, že se situace jednou změní a dítě opět nalezne cestu k víře zpět,“ je toto dostatečnou výpovědí jejího výzkumu? Nezasloužila by si práce tohoto typu např. formulovat doporučení pro rodiče nebo i církev vzhledem k tématu, tak jak vyplývají z výzkumu?

Tvrzení studentky v samotném závěru (kap. 10) kde uvádí, že „můžeme říci, že věřící lidé nesou kříž s láskou a snášejí ho lépe než lidé nevěřící, a to z toho důvodu, že se mají o co opřít. Opírají se o víru a mají jistotu v Bohu. Tito lidé tedy žijí stále v naději. (...) Nevěřící lidé se častokrát nemají o co opřít a ztrácejí naději v lepší dny. Věřící lidé nepřestávají věřit, protože důvěřují Bohu a nalézají v něm jistotu,“ (s. 39) pak rozhodně není potvrzením teorie, ale vyznívá spíše jako klišé nebo zbožné přání.

Po formální stránce práce splňuje základní parametry pro bakalářskou práci a to jak vzhledem k jejímu členění, tak vzhledem k odkazům na literaturu. Součástí je i příloha.

Návrh otázky pro obhajobu:

K čemu je podle vás dobré znát odpověď na otázku: „Jak prožívají rodiče odchod svých adolescentních dětí z církve.“? Uměla byste na základě svých zjištění formulovat např. konkrétní doporučení pro církev, aby předcházela odchodům nebo pro rodiče, kteří se ocitnou v dané situaci?

Závěrečný výrok:

Diplomová práce splňuje po obsahové i formální stránce dané požadavky, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Návrh hodnocení na základě posouzení práce: dobré (3)

V Českých Budějovicích, dne 19. 6. 2020

Tomáš C. Havel
oponent práce